

Araştırma Makalesi • Research Article

Halk Türkülerinin İçinde Varlığını Sürdüren Şiddet Çağrışımlı İfadeler
Expressions Prevalent in Folk Songs That Connotate Violence

Duygu Ulusoy Yılmaz*, Funda Keklik Kal**, Ahmet Selçuk Bayburtlu***

Öz: Şiddet; fiziksel, psikolojik, bireysel ve toplumsal boyutları ile ele alınması gereken bir olgudur. İnsan, yaşamı boyunca şiddetin farklı boyutları ile karşılaşmaktadır. Şiddet, doğuştan gelen bir davranış biçimi olmasından ziyade sonradan öğrenilen davranışlardır. Psikolojik sorunlar dışında, aile, arkadaş, kitle iletişim araçları şiddetin öğrenilmesine, kanıksanmasına ve yayılmasına etken ortamlardır. Yani insanlar diğer davranışlar gibi şiddeti de içinde buldukları ortamdan öğrenirler ve kültürel bir miras gibi sonraki kuşaklara aktarabilirler. Toplumun yaşam biçimine, duygularının dışa vurumuna ilişkin önemli ipuçları veren halk türküleri de nesilden nesile, kulak yoluyla aktararak öğrenilir. Türkü sözlerinde yer alan şiddet çağrışımlı ifadeler de öğrenilen ve sonraki kuşaklara aktarılan unsurlardır. Bu durum şiddet çağrışımlı ifadelerin müzik aracılığıyla sürekliliğin sağlanmasına, zaman içinde tekrar edilme sıklığına bağlı olarak kanıksanmasına, normalleşmesine ve toplumda kabul gören ifadeler haline dönüşmesine vesile olabilir. Bu çalışmada, TRT Halk müziği repertuarında yer alan, sözlerinde şiddet çağrışımlı ifadeler içeren türküler, betimsel tarama modeline göre ele alınmıştır. Şiddet çağrışımlı ifadelerin tespit edildiği 1406 halk türküsü; türüne, bölgesine, şiddet boyutlarına ve şiddet çağrışımı içeren ifadelere göre incelenmiştir. Şiddet çağrışımlı ifadeler, salt kelime anlamıyla değil, türkülerin ifade ettiği bütünsel ve genel anlam odaklı olarak değerlendirilmiş, bu kapsamda yapılan detaylı incelemeler sonucunda şiddet çağrışımlı ifadelerin her türküde farklı şiddet boyutlarını ifade ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzikoloji, Şiddet, Halk Türküsü, TRT Repertuarı.

Abstract: Violence; it is a phenomenon that needs to be considered with its physical, psychological, individual and social dimensions. Throughout human life, these different kinds of violence are encountered. Violence is a learned behavior rather than an innate behavior. Apart from psychological problems, family and friends and mass media are the environments that are effective in learning, applying, spreading and getting used to violence. In other words, like other behaviors, people learn about violence from the environment where they are living, and they can transfer it to the next generations like a cultural heritage. Folk songs, which give important clues about the way of life and the expression of their feelings, are learned from generation to generation by ear. Violent expressions in the lyrics of Turkish folk songs are also the elements learned and transferred to the next generations. This situation can cause to the continuity of violent expressions through music, to become accustomed depending on the

* Dr. Öğr. Üyesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi ABD
ORCID: 0000-0002-0924-3071, dulusoy78@gmail.com (Sorumlu yazar)

** Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Türk Müziği Bölümü
ORCID: 0000-0001-7440-7549, fundakeklick@gmail.com

*** Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü
ORCID: 0000-0002-6906-2694, selcuk.bayburtlu.025@gmail.com

Received/Geliş: 07 July/Temmuz 2021

Düzeltilme/Revised form: 03 October/Ekim 2021

Accepted/Kabul: 10 October/Ekim 2021

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2021

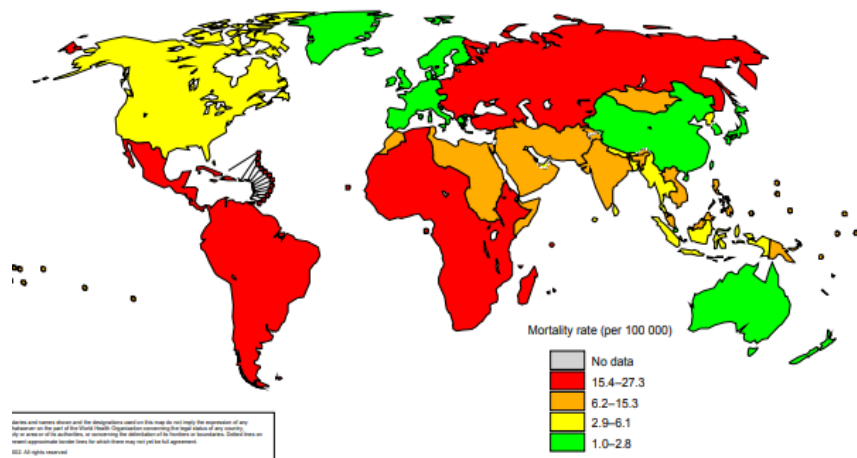
frequency of repetition over time, to normalize and to become socially accepted behaviors. In this study, Turkish Folk Songs that contain violence in their words are considered by using the descriptive survey model. Violent expressions detected 1406 folk songs were analyzed according to their types, regions, severity of violence and distribution in the context of words containing violence. Violent words in the songs were evaluated not only with the meaning of the word, but also on the holistic and general meaning expressed by the folk songs. As a result of the detailed evaluations made in this context, it was determined that the violent words expressed different dimensions of violence in each song.

Keywords: Musicology, Violence, Folk Song, TRT Repertoire.

1. Giriş

İlkel çağlardan beri insanlığın doğasında var olan ve bir türlü önlenemeyen şiddet kavramı, bireysel farklılıkların da göz önünde bulundurulmasıyla her bireyde farklı biçimlerde ortaya çıkabilir ve yine her bireyde farklı dışavurumlarla kendini gösterebilir. Her insan, yaşamının belli bir döneminde şiddet ile karşılaşmış, bazen yaşamış bazen de yaşatmıştır. Bu da günümüzde hala şiddetin toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmeye devam ettiğini açıklar. Şiddet, kişinin sahip olduğu gücü, başkalarına zarar vermek ya da onları sahip olduğu haklardan yoksun bırakmak amacıyla kullanması (Öğülmüş, 2006:17) olarak ifade edilebilir. 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında yer alan 2. Madde d fıkrasında geçen tanıma göre şiddet, “Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı” şeklinde açıklanır.

Başkalarına bireysel ya da toplumsal olarak güç ve baskı uygulayarak, insanlara bedensel ya da zihinsel olarak zarar verme şekli olan şiddet pek çok boyutta gözlemlenen bir olgudur. Polat’a (2001:12) ve Güneş’e (2006:72) göre şiddet, içgüdüsel olaylar bütünüdür. Dolayısıyla sosyalleşme sürecinde çevresel faktörlerden kaynaklanan bir davranış, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler, şiddetin oluşumunda rol oynar. Şiddet, insan yaşamının her anında kendini belli eden ve dünyada giderek artan önemli bir toplum sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, “fiziksel güç ya da kasıtlı bir tehdit olarak başka bir kişiye karşı uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm, psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” (World Health Organisation, 2002:80) durumu olarak tanımlamaktadır. Şiddetin en yaygın olarak görüldüğü durumlar, erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddet olarak bilinir (Güneri, 1996:12).

Şekil 1. Küresel olarak kişilerarası şiddet ve ölüm oranı (World Health Organization, 2002).

Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarına (World Health Organization, 2002) göre, dünya üzerinde her üç kadından biri, yaşamının belli bir döneminde şiddete maruz kalmaktadır. Şiddeti uygulayan kişi genellikle birinci dereceden tanıdık biridir. Rapora göre, dünyada şiddetin neden olduğu ölüm olaylarının ilk sıralarda yer aldığı, her yıl dünya genelinde 1,6 milyon insanın şiddet nedeniyle hayatını kaybetmekte, ayrıca birçok insan da psikolojik ve/ya da fiziksel problemler yaşamaktadır. Bu rapor öncesinde, ölüm ve yaralanma olaylarının oranlarına bakıldığında, bireyler arası şiddete bağlı oran %10, savaşımlara bağlı ölüm ve yaralanma oranı %6, bireyin kendinden kaynaklı yaralanma ya da ölüm oranı %16'dır. %32 olan şiddet kaynaklı ölüm ve yaralanma oranını %25 oranla trafik kazasına bağlı ölüm ve yaralanmalar takip etmektedir (Uluçay, 2012:12).

İnsanlar toplumsal yapıdan öğrendikleri diğer davranışlar gibi şiddeti de aynı çevre ve kültürden öğrenebilirler. Böylelikle şiddet kavramının kültürel bir miras olarak aktarıldığı söylenebilir. Yapılan literatür incelemelerinden sonra, şiddetin pek çok türünün olduğu görülür (Kırık, 2017:92; Cengil, 2017:98; Yüksel Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015:82; Öztürk, 2014:40; Çevik, Kahveci, Sönmez, Öztürk, Karakaçan, Aktaş, Durmuş, Zeybek, Barış, Kılıç, Oktav, Çakıcı ve Deniz, 2017:121; Terzioğlu, Gönenç, Özdemir, Güvenç, Kök, Yılmaz Sezer ve Demirtaş Hiçyılmaz, 2016:228; Uysal ve Ünal Toprak, 2017:135; Kadioğlu, Cangöl, Cangöl ve Hotun Şahin, 2017:139, Yeniçifti Tufan, 2012:246). Bunlardan birkaçı; fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, sözel şiddet vb.'dir.

Tüm bu şiddet türleri göstermektedir ki insan yaşamı boyunca şiddetin farklı boyutlarıyla karşılaşmaktadır. Özellikle çocukluk döneminde yaşanan şiddet, aile yaşamında, okul yaşamında ve hayatın her alanında görülebilir. Okul dönemlerinde ise yaygın biçimde görülmektedir. Bu süreç içinde şiddetin yayılması ya da sınırlandırılması büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi ve okul çağında görülen saldırganlık, aile içerisinde başlar ve psikolojik sorunlar, sosyo-ekonomik şartlar, kitle iletişim araçları gibi çeşitli faktörlerle devam eder. Şiddet üzerinde dört farklı kuram ileri sürülür (Canbay ve Nacakçı, 2015:280). Bunlar; uyarma kuramı, arınma kuramı, anomi kuramı, kanıksama kuramıdır.

Uyarma kuramı: Zillmann'a göre (1996:245) "Heyecan verici bileşen mekanizma olarak tasarlanıyor. Tahrik edici tepkilerin, motor reaksiyonlarına benzer tepkilerin koşulları, seçme şartları belirleme konusunda, şartları belirleme konusunda, koşulları belirleme konusunda, şartları kabul etmesi ya da bu bağlantıların öğrenme yoluyla tespit edilmesi gibi karmaşık bir öğrenme sürecidir" Zillmann açıklamaları doğrultusunda uyarma kuramının doğuştan kalıtsal olarak öğrenilmediği, sonradan öğrenilen bir kavram olduğu tespit edilmiştir.

Arınma kuramı: Catharsis kelimesi Yunanca'da "temizlenme", "arınma" anlamına gelir (Teo, 2014). İlk olarak Aristo tarafından kullanılan kuram, saldırganlığın dışarı vurularak ya da boşaltılarak azalabileceğini savunur. Freud da psikolojik bir kavram olarak bu teoriyi saldırganlıkta duygu boşalımı olarak ele almıştır. Berkowitz'in çocukların televizyonda şiddet içeren programları izleyerek saldırgan duygularından arındıklarını öne sürdüğü görüşler bu kuram kapsamındadır (Kebapçı, 2001:38).

Anomi kuramı: Kişilerin şan, şöhret gibi konumlara sahip olabilmek için yoğun istek taşıdıkları ve bu konumlara ulaşmanın yasal yollarla kolay olmadığını öne süren kuram, kişinin, bu konumlara ulaşmak için yasal olmayan yollara başvurduğunu, bu süreçte şiddete eğilim gösterdiğini ifade eder (İpek, 2007:239).

Kanıksama Kuramı: Bu kuram, medyada şiddet içeren yayınları izleyen kişilerin, zaman içinde şiddeti zihinlerinde normalleştirdiklerini öne sürer. Bu durum, ekranda sürekli şiddete maruz kalan kişilerin gerçek hayatta benzer bir durumla yüz yüze geldiğinde duyarsızlaşabileceği şeklinde ifade edilebilir (İpek, 2007:239). Sürekli maruz kalınan sözel şiddet de zaman içinde şiddetin kanıksanmasına neden olmaktadır.

Tüm bu anlatılar, şiddetin sadece fiziksel değil sözel olarak da uygulanabilen bir eylem olduğunu göstermektedir. Sözel, psikolojik şiddet kimi zaman fiziksel şiddetten daha tehlikeli daha etkili olabilmektedir (İnam, 2015).

Medya, Müzik ve Şiddet

Şiddet doğuştan gelen bir davranış olmasından çok, aile ve çevreden öğrenilen davranışlardır. Bireyler, şiddeti birilerini model alarak ya da pekiştirme süreci içinde öğrenirler. İnsanlar, saldırganlığı yakın çevresinden doğrudan, kitle iletişim araçları ile medyadan ya da içinde yaşadığı toplumu model alarak öğrenebilir ve uygulayabilirler (Avcı ve Güçray, 2013:1996).

Şiddetin kanıksanmasına aracı olan diğer unsur kitle iletişim araçlarıdır. Bu araçlar, pek çok insana kolaylıkla ulaşılabilir özelliğine sahip olduğundan, en önemli iletişim araçlarıdır (Serarslan, 2007:18). Kitle iletişim araçlarının son yıllarda yaygınlaşan ifade biçimi medyadır. Değişen toplumda medya son derece etkili hale gelmiştir (Doğan, 2004:413–415).

Medyanın sadece eğlence, bilgi verme gibi olayların yanında, aynı zamanda saldırı, şiddete neden olan olaylar, aile ve çevreyle ilgili olumlu ve olumsuz davranışlara da etkisi bulunmaktadır. Son yıllarda şiddet üzerine yapılan araştırmalarda “medya ve çocuk” üzerinde durulmuştur. Çünkü, psikologlar ve psikolojik danışma ve rehberlik (pdr) uzmanları, çocuk yaşta yaşanan ve görsel olarak şiddete maruz kalan çocukların, ilerleyen yaşlarda da şiddeti bir çözüm yolu olarak görmeye başlamalarının bireysel ve toplumsal bir sorun olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle erken yaşlarda öğrenilen bazı tutumların, iletişim araçlarının etkisiyle birlikte geliştiği ve davranış kalıbına dönüştüğü görülmektedir (Ertürk ve Gül, 2006:1). Bu noktada, medya şiddeti önleme aracı olarak da kullanılabilir. Bir diğer araç da bireyleri bilgilendiren, toplumsal ilişkileri sağlamada yardımcı olan, düşündüren, duygulandıran ve bu duyguları harekete geçiren sanattır (Seza, 1972:58).

Bireyleri ve toplumu hem işitsel hem görsel (video klipler) olarak etkileme ve birleştirme gücüne sahip olan müziktir. Özellikle gençlerin sevdikleri, dinledikleri ve hatta hayranlık boyutunda ilgi duydukları şarkıcıların söyledikleri şarkıların sözleri, kimlik arayışına girdikleri çocukluk ve ilk gençlik yıllarında, bireyin gelişim sürecinde son derece önemli etkilere sebebiyet verebilmektedir (Göher, 2008:311). Bireylerin, bilhassa gençlerin dinledikleri müzik türlerine göre, şarkı sözlerinin, kişiliklerini ya da kişiliklerinin aksettikleri davranışlarını da etkilediği söylenebilir. Bu durum, müziğin bireyin duygularını harekete geçirme konusunda önemli bir etkiye sahip olduğunun göstergesidir. Sevgi, mutluluk, merhamet gibi olumlu davranışlara kaynaklık eden duyguların varlığının yanı sıra; olumsuz davranışlara kaynaklık eden duyguların da varlığı bilinir. Müzik söyleniş tarzına, türlerine ve müzikle birlikte kullanılan sözlere göre olumlu/olumsuz her iki duyguyu da harekete geçirebilir. Bu olumsuz duygular, insanları şiddete ve saldırganlığa yönlendirebilir. Yapılan bir çalışmada, heavy metal müziği dinlemeyi tercih eden ergenlerin tercih etmeyenlere göre, intihar, cinayet ve satanizme daha yatkın görüşlere sahip oldukları daha fazla psikolojik kargaşa yaşadıkları ve daha fazla öfke ve duygusal problemler sergiledikleri tespit edilmiştir (akt. Schwartz ve Fouts, 2003:206). Yine benzer bir çalışmada, Anderson, Carnagey ve Eubanks'ın (2003:960) 162 öğrenciyle yapmış olduğu ve sözlerinde şiddet içerikli kelimeler olan müzikleri dinleyen çocukların, dinlemeyen çocuklara göre daha fazla şiddet meyilli oldukları saptanmıştır. Bu çalışmalar doğrultusunda, bireylerin müzik tercihlerinin, kişilikleriyle ve davranışlarıyla yakın bir ilişki içinde olduğu söylenebilir. Nasıl ki müziksel uyaranlar doğru kullanıldığında insanlar üzerinde olumlu etkiler yaratabilme özelliğine sahip olduğu söylenebiliyorsa, tam tersi durumda müziğin insanlar üzerinde psikolojik ve davranışsal anlamda olumsuz etkiler oluşturma etkisi de olabilmektedir (Yağışan, 2013:98). Bu sebeple, dinlenen eserlerin içerisinde geçen şiddet öğelerinin saptanması son derece büyük önem taşımaktadır. Bir klinik rapor, agresif müziği dinlemenin farklı niteliklerini, saldırgan davranışın bir uyarımı ve saldırgan duyguları şiddet içermeden kontrol altına alma ve açığa çıkarma biçimi olarak tanımlamaktadır (McFerran ve Wölfl, 2015). Tüm araştırmalar göstermektedir ki; müziğin bireyleri şiddet eyleminden uzaklaştırma etkisi olabileceği gibi, melodik yapısı ve bünyesinde barındırmış olduğu sözler bakımından şiddet eylemine yönelten etkisi de olabilmektedir (Göher, 2008:311).

Oldukça geniş disiplinler arası çalışmalara konu olan müzik, toplum yaşamında son derece etkin bir rol üstlenerek, şiddetin önlenmesi ya da azaltılmasında bilimsel ve akademik yöntemlerle çözüm olanakları belirlenmesi ve etkileyici gücünden yararlanılması gereken bir sanat dalıdır (Canbay ve Nacakçı, 2015:285).

Müzikoloji alanında, şarkı sözlerinde şiddet konusunu ele alan çalışmalar incelendiğinde karşımıza şu tablo çıkmaktadır; Bu kapsamda Taşal ve Vural'ın 2011 yılında yayımlanmış “Şarkı

Sözlerinde Şiddet Ögesi: Aksaray İli İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma” başlıklı çalışmaları dikkati çeker. Tarama modelinde olan betimsel bu çalışma kapsamında, Aksaray’da MEB’na bağlı ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören 1000 öğrencinin sıklıkla dinledikleri müzik grupları ve şarkıcılar belirlenmiş, sonrasında en sık dinlenen kişilerin şarkılarındaki sözler incelenerek, şiddet öğeleri tespit edilen şarkılara ilişkin saptamalar sunulmuştur.

Şarkı sözlerinde şiddeti ele alan bir diğer çalışma, 2016 yılında yayımlanmış “Şarkılarda Kadına Yönelik Şiddetin İzleri: Niteliksel Bir Çalışma” (Kalaycı Kırılıoğlu vd., 2016) başlığını taşır. Nitel araştırma desenine göre dizayn edilen çalışma kapsamında, televizyonlardaki müzik kanallarının yanı sıra internet sitelerinden edinilen 300 şarkıya ilişkin sözler incelenmiştir. Kadına ilişkin olumsuz ifade içeren şarkılar, ana ve alt temalar şeklinde ele alınmıştır.

Dikkati çeken başka bir çalışma Uluçay, T. (2018)’a aittir. Türkiye’nin 7 bölgesinden seçilen 7 ilde öğrenim gören lise öğrencilerine uygulanan şiddet eğilim ölçeği ve müzik yaşantısı anketi neticesinde elde veriler ışığında öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinin şiddet eğilim düzeyini ne şekilde etkilediğine ilişkin sonuçlar aktarılmıştır.

TRT halk müziği repertuarındaki notaları veri olarak kullanan çalışmalar incelendiğinde ise şu çalışmaların varlığı dikkati çeker;

Açar ve Şen’in, 2014 yılında Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi’nde yayımlanmış “TRT Türk Halk Müziği Repertuarında Bulunan Kına Türkülerinin Makam Dizileri Yönünden Analizi” başlığını taşıyan çalışmalarında, repertuar içinden belirledikleri 75 kına türküsünü makamsal ve bölgesel dağılım açısından inceledikleri görülür.

TRT halk müziği repertuarındaki notaları veri olarak kullanan başka bir çalışma, 2015 yılında Türuk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi’nde yayımlanmış olan “TRT Repertuarında Yer Alan Bolu Türkülerinde Söz Unsuru” başlıklı çalışmadır. Köktan, çalışması kapsamında incelediği 24 türkünün, ele aldığı konuları tespit etmiş, 24 türküyü şekil açısından tür ve biçimsel olarak değerlendirmiştir.

Diğer bir çalışma, 2017 yılında yayımlanmış “TRT Türk Halk Müziği Repertuarında Yer Alan 23 ve 30 Zamanlı Türküler İçin Türk Müziği Usûl Geleneği Işığında Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmadır. Tilavel, bu çalışmasında TRT halk müziği repertuarında yer alan 23, 30 zamanlı türkülerini usulleri açısından incelemiş, bazı türküler için usul önerilerinde bulunmuştur.

Bu çalışma, “TRT repertuarında bulunan halk türkülerinin sözlerinde şiddet çağrışımı ifadeler içeren türküler var mıdır?” sorusundan hareketle yapılandırılmıştır. Nesilden nesile kulak yoluyla aktarılan halk türkülerinin içinde varlığını sürdüren şiddet çağrışımı ifadelerin, bireyleri etkileyici güce sahip olan müzik ile birleştiğinde, toplumda kabul gören sözel ifadelere dönüşmesine vesile olabileceği varsayımıyla, türkülerin içerisinde geçen şiddet çağrışımı ifadelerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu genel amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1-TRT halk müziği repertuarında bulunan şiddet çağrışımı ifadelerin olduğu türkü sayısının toplam türkü sayısına oranı nedir?

2-TRT halk müziği repertuarında şiddet çağrışımı ifadeler tespit edilen türkülerin kırık hava ve uzun hava dağılımı nasıldır?

3- TRT halk müziği repertuarında şiddet çağrışımı ifadelerin tespit edildiği türkülerin bölgelere göre dağılımı nasıldır?

4- TRT halk müziği repertuarındaki türkülerde bulunan şiddet çağrışımı ifadeler psikolojik, fiziksel, toplumsal açıdan hangi kategoride yer almaktadır?

5- TRT halk müziği repertuarındaki türkülerde bulunan şiddet çağrışımı ifadeler nelerdir?

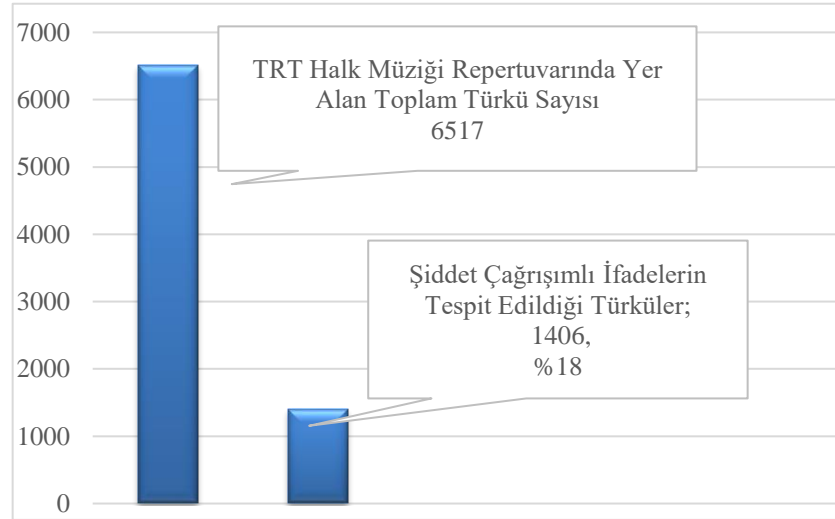
TRT halk müziği repertuarında yer alan türküler üzerine şiddet konulu alan şimdikiye dek bir çalışma yapılmamış olması, bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Çalışmanın müzikoloji alanına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Betimsel tarama modeli kullanılan bu araştırmanın veri kaynağı TRT nota arşividir. Çalışma kapsamında sadece TRT halk müziği repertuarında yer alan türküler incelenmiştir. Çalışmanın yapıldığı süreçte repertuarda yer alan türkü sayısı 6517 olarak belirlenmiştir. Türküler, metnin bütününe dikkate alınarak, içeriğinde şiddet çağrışımı içeren türkülerin saptanması için titizlikle incelenmiş, konuya ilişkin çelişkide kalındığı zamanlar gerek Türk dili, gerek psikoloji alanında uzman kişilere danışılmıştır. Neticede sadece kelime olarak değil, sözlerin bütünü ve anlamsal ifadesi dikkate alınarak sözlerinde şiddet ifadesi çağrıştıran 1406 halk türküsü saptanmıştır. Tespit edilen 1406 halk türküsünün; uzun hava-kırık hava dağılımı, bölgesel dağılımı, şiddet boyutlarına göre dağılımı ve şiddet çağrışımı ifadeleri grafiklerle gösterilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Türküler üzerine daha önce benzer açıdan bir çalışma yapılmayışı bu çalışmanın özgünlüğünü ve önemini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Şiddet Çağrışımı İfadeleri Kapsayan Türküler

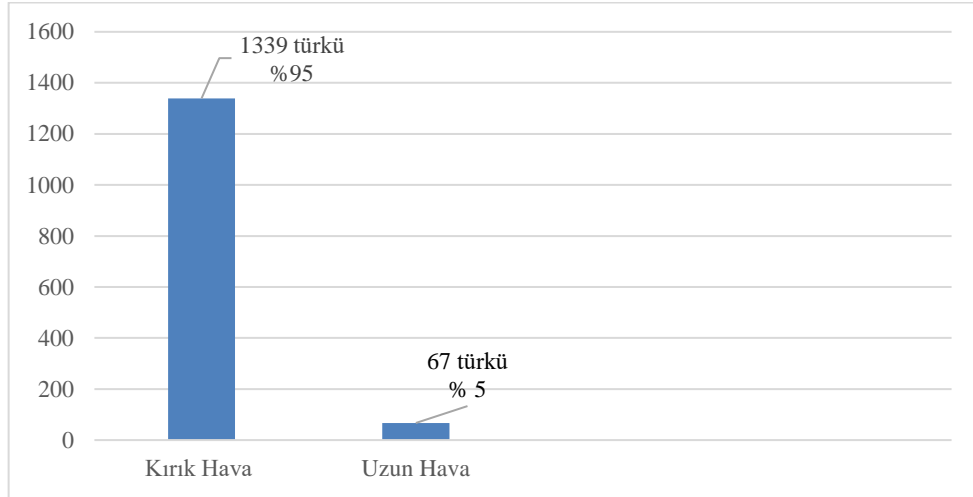
TRT halk müziği repertuarında yer alan toplam 6517 halk türküsü içinde 1406 halk türküsünde şiddet çağrışımı ifadeler saptanmıştır. Şiddet çağrışımı ifadelerin tespit edildiği türküler, TRT halk müziği repertuarının %18'ini kapsamaktadır.

Grafik 1. Şiddet Çağrışımı İfadelerin Olduğu Türkülerin Toplam Türkü Sayısına Oranı

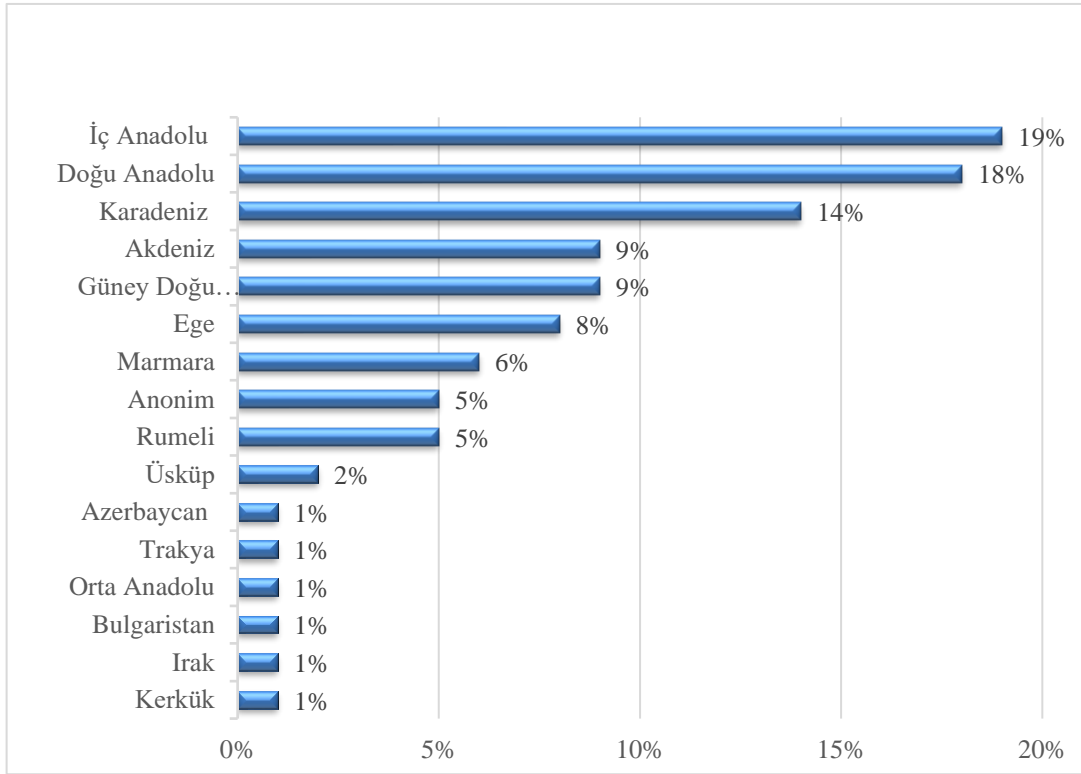
2.1. Sözlerinde Şiddet Çağrışımı İfadeler İçeren Türkülerin Kırık Hava /Uzun Hava Dağılımı

TRT halk müziği repertuarındaki şiddet çağrışımı ifadeler içeren 1406 türkünün kırık hava ve uzun hava dağılımı Grafik 2'de gösterilmiştir. Araştırma sonucunda TRT halk müziği repertuarında yer alan 1339 kırık hava, 67 uzun hava türküsünün şiddet çağrışımı ifadeler içerdiği tespit edilmiş, yüzdeler dilim olarak kırık havanın %95, uzun havanın ise %5 olduğu saptanmıştır.

Grafik 2. TRT Halk Müziği Repertuarında Şiddet Çağrışımlı İfadeleri İçeren Türkülerin Kırık Hava ve Uzun Hava Dağılımı

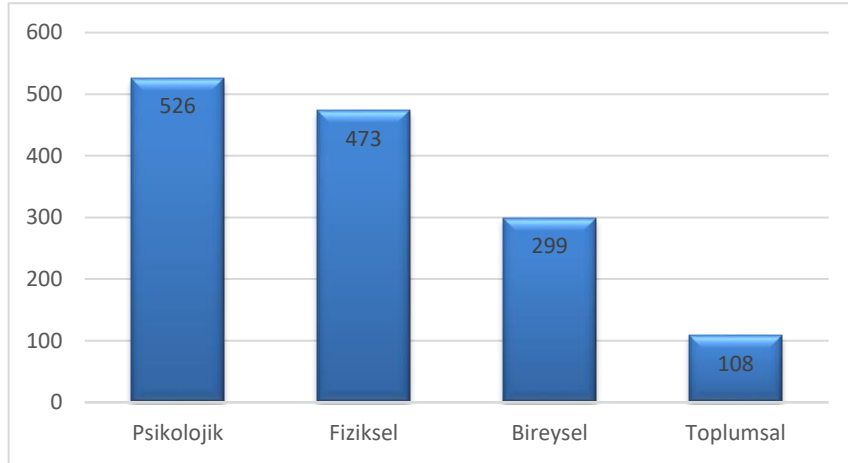
2.2. Sözlerinde Şiddet Çağrışımlı İfadeler İçeren Türkülerin Bölgesel Dağılımı

Grafik 3. TRT Halk Müziği Repertuarında, Sözlerinde Şiddet Çağrışımlı İfadeler Olan Türkülerin Repertuarda Yer Alan Bölgelere Göre Dağılımı

TRT repertuarında şiddet çağrışımlı ifadeler içeren türküler, repertuarda kayıtlı oldukları bölgelere göre incelenmiş, elde edilen sayısal veriler Grafik 3'te gösterilmiştir. Bölge dağılımında; türkülerinde en fazla şiddet çağrışımlı ifadelerin tespit edildiği bölgeler %19'luk oranla İç Anadolu Bölgesi ve %18 oranla Doğu Anadolu Bölgesidir. Üçüncü sırada %14 oranla Karadeniz Bölgesi yer almaktadır. Bu durumun gerekçesi, TRT halk müziği repertuarına kayıtlı olan türkülerin bölgesel dağılımıyla doğru orantılı olması şeklinde açıklanabilir.

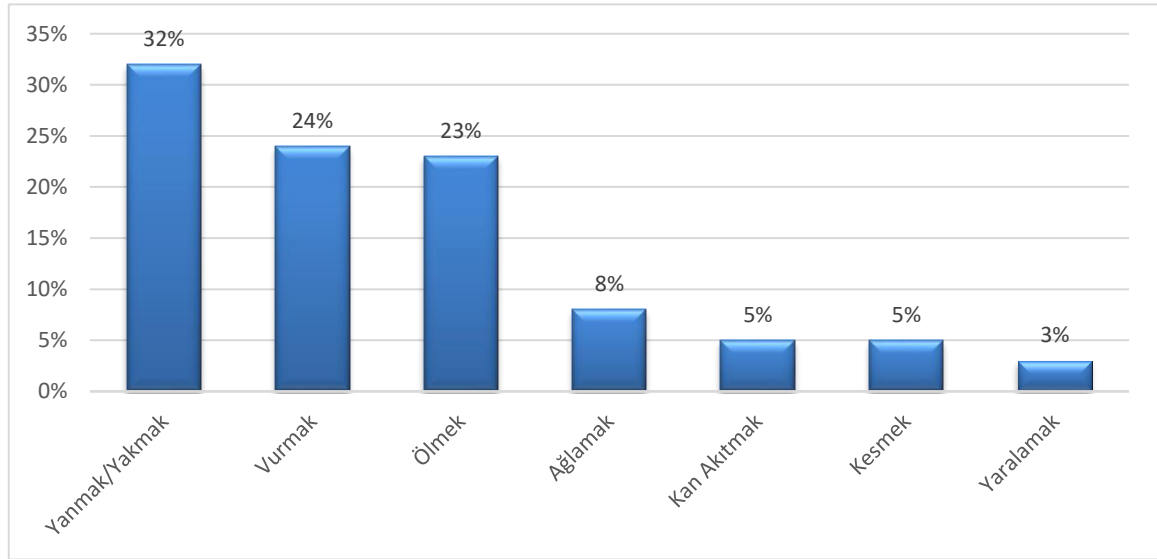
2.3. Sözlerinde Şiddet Çağrışımı İfadeler İçeren Türkülerin Yer Aldığı Şiddet Boyutları

Grafik 4. TRT Halk Müziği Repertuarında Şiddet Çağrışımı İfadeler İçeren 1406 Türkünün Yer Aldığı Şiddet Boyutları

Türküler, genel anlamı itibariyle değerlendirilerek hangi şiddet boyutuna girdiği incelendiğinde, şiddet çağrışımı ifadeler içeren türkülerin %37.41'lik oranla en fazla psikolojik şiddet boyutuna girdiği, onu takiben %33.64 oranla fiziksel şiddet boyutunun olduğu dikkati çeker. Kişinin kendine yönelik olan bireysel şiddetin 1406 türkü içindeki oranı %21.26 olup en az şiddet boyutunun %7.68 ile toplumsal olduğu saptanmıştır.

2.4. Türkü Sözlerinde En Çok Geçen Şiddet Çağrışımı İfadeler

Grafik 5. Şiddet Çağrışımı İfadelerin Oranı

Türkülerde saptanan şiddet çağrışımı ifadeler arasında yanmak/yakmak kelimelerinin %32 oranla en sık kullanılan kelimeler olduğu görülür. Bu kelimeleri sırası ile; ölmek %23, yaralamak %3, vurmak %24, ağlamak %8, kan akıtmak %5, kesmek %5 takip eder.

Repertuar numarası 2435 olan Burdur yöresine ait Köroğlu Oyun Havasında geçen *demir külüngülen başım ezerim* (büyük çekiçle /balyozla başımı ezerim) ifadesi gerek tek başına, gerek önceki ve sonraki sözlerle incelendiğinde fiziksel şiddet çağrışımı ifadeler içeren türküler için örnek olarak verilebilir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 24 35
İNCELEME TARİHİ : 26.1.1984

DERLEYEN
SALİH URHAN

YÖRESİ
YEŞİLÖVA

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

KÖROĞLU OYUN HAVASI

NOTAYA ALAN
SALİH URHAN

SÜRE :

♩ = 48

HEY HEY BEN BİR KÖR OĞ LU YU M
DAĞ DA GE ZE Rİ M DAŞ TA GE ZE Rİ M
E SEN Ö LÜZ GER DEN Hİ LE SE ZE Rİ M
(Saz.....)
Hİ LE SE ZE RİM DE MİR KÜ LÜN Gİ LE
(Saz.....)
BA ŞI NE ZE RİM BA ŞIN E ZE Rİ M
VER YO LUN BA CI NI GEL GEÇ BE ZİR GE N
GEL GEÇ BE ZİR GE N DE MİR KÜ LÜ N
Gİ LE BA ŞI NE ZE Rİ M BA ŞI NE ZE
Rİ M VER YO LUN BA CI NI GEL GEÇ BE ZİR
GE N GEL GEÇ BE ZİR GE N

Nota 1. Koroğlu Oyun Havası

Repertuar numarası 796 olan Gaziantep yöresine ait Urum Bozlağında geçen ...yanarım atasına da ölene kadar..., adam sevdiğinde böyle mi yanar, yanarım atasına ölene kadar... ifadeleri bireysel isyan ve acı çekme duygularına, psikolojik şiddet çağrışımlı ifadelerle örnek olarak verilebilir. Yine benzer şekilde repertuar numarası 2281 olan Osandım Senin Elinden türküsünde geçen ...yanarsın yar diye diye, niye deli gönül niye... ifadeleri bireyin kendine uyguladığı bireysel ve psikolojik şiddeti çağrıştıran sözler içeren türküye örnek olarak verilebilir.

T R Y MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2281
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ

KİMDEN ALINDIĞI
DİVRİKLİ MAHMUT ERDAL

SÜRESİ :

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

OSANDIM SENİN ELİNDEN

O SAN DIM SE Nİ NE LİN DE NO YO Y
AS KI LE KEN Dİ NO GER SİN O YO Y
VÄ NAR SİN YAR Dİ YE Dİ YE O YO Y

DE Lİ GÖ NÜL AB DAL GÖ NÜ L
DÖ NER BAĞ RI Nİ DÖ GER SİN L
Nİ YE DE Lİ GÖ NÜL Nİ YE

Gİ DE MEM GÜR BE TE LL N DEN ZA LİM
SEN KI Mİ GÖR SEN SE VE R SİN ZA LİM
NE LE RET DİN FER HA Dİ YE ZA LİM

DE Lİ GÖ NÜL AB DAL GÖ NÜL VAY

Nota 2. Osandım Senin Elinden

Yandım mapushane yandım senin elinden, çıkar çıkar parmaklıktan bakarım Konya seni ateşlere yakarım... ifadesi bütün olarak değerlendirildiğinde bireyin yaşadığı isyan, intikam duygularının yanı sıra tehdit ifadesi içermesi yönüyle hem fiziksel, hem bireysel açıdan şiddet çağrışımlı ifadeler içeren türkülere örnek olarak verilebilir.

Repertuar numarası 3288 olan Kulalar'ı Gece Çeteler Bastı türküsünde geçen *Üseyin Efe'yi Aman Aman Sahat Beşte Kestiler* ifadesi, gerek bu sözler gerek türkünün bütünüyle değerlendirildiğinde fiziksel şiddeti çağrıştıran ifadeler içermektedir.

Repertuar numarası 2173 olan arkadaşlar Benim Derdim Yeğindir türküsünde geçen *zorla beni bir zalime verdiler (oy oy) verdiler de günahuma girdiler* ifadesinden anlaşılacağı üzere kızın isteği dışında yaşadığı durumdan söz edilmektedir. Sözler bütün olarak ele alındığında fiziksel ve psikolojik açıdan şiddet çağrıştırmaktadır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T R T REPERTUAR SIRA No: 2173
İNCELEME TARİHİ : 20...2...1983

DERLEYEN
Flaktan

YÖRESİ
Diyarbakır

KİMDEN ALINDIĞI
CELAL GÜZELSES

ARKADAŞLAR BENİM DERDİM YEĞİNDİR

DERLEME TARİHİ

SÜRESİ :

♩ . = 44

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK
-1976-

AR KA DAŞ LAR BE NİM DER DİM YE Ğİ N Dİ R
Cİ ĞE RİM DE Fİ Tİ L İŞ LER DÜ ĞÜ M DÜ RO Y
DÜ ĞÜ M DÜ RO YOY HEÇ BİL ME NEM NE SE AT Tİ R
NE ĞÜ N DÜ R ZOR LA BE Nİ BİR ZÂ Lİ ME
VE R Dİ LE RO Y VE R Dİ LER O YOY
YER Dİ LER DE GÜ NA HI MA
Gİ R Dİ LE RO Y Gİ R Dİ LE RO YOY

— 1 —
ARKADAŞLAR BENİM DERDİM YEĞİNDİR
CİĞERİMDE FİTİL İŞLER DÜĞÜMDÜR OY, DÜĞÜMDÜR OY
HEÇ BİLMEYEN NE SEATTİR NE GÜNDÜR
ZORLA BENİ BİR ZALİME VERDİLER OY, OY,
VERDİLER DE, GÜNAHIMA GİRDİLER OY, GİRDİLER OY, OY.

— 2 —
İKİ DAĞIN ARASINDA KALMIŞAM
BÜLBÜL GİBİ DALDAN DALA KÖNMÜŞAM
NE GÜN GÖRDÜM NE DE MURAD ALMIŞAM
ZORLA BENİ BİR ZALİME VERDİLER
VERDİLER DE GÜNAHIMA GİRDİLER.

— 3 —
BÜLBÜL GİBİ AH Ü ZÂRI ÇEKERİM
GÖZ YAŞIMI GÜL BAŞIMA DÖKERİM
BU NE GÜNDÜR ZEHİR OLSA İÇERİM
ZORLA BENİ BİR ZALİME VERDİLER OY, OY,
VERDİLER DE GÜNAHIMA GİRDİLER OY, GİRDİLER OY, OY.

Nota 3. Arkadaşlar Benim Derdim Yeğindir

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada TRT halk müziği repertuarında yer alan 6517 halk türküsünün sözleri titizlikle okunarak Türk dili konusunda uzman kişilere de danışılarak incelenmiş, içinde şiddetli çağrıştıran ifadeler barındıran 1406 türkü saptanmıştır. Analizi yapılan 6517 türkü içerisinde, şiddet çağrışımı içeren türkülerin %18 gibi azımsanamayacak bir değerde olması şiddet çağrıştıran ifadelerin toplum içinde zaman içinde kanıksanmasında, sözel kullanımının yadsınmamasında etkili olabileceği düşünülmüştür. Bu varsayımdan hareketle türkü sözlerinde geçen şiddet çağrışımı ifadeler, sadece kelime anlamıyla değil, türkülerin ifade ettiği bütünsel ve genel anlamı itibarıyla incelenmiştir.

Araştırmada, TRT halk müziği repertuarındaki türkülerin kırık hava ve uzun hava dağılımı incelemesi neticesinde sözlerinde şiddet çağrışımı ifadelerin olduğu 1339 halk türküsünün kırık hava, 67 halk türküsünün ise uzun hava olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kırık havaların çoğunlukta olması genel repertuarda yer alan türkülerde kırık hava oranının uzun havaya göre daha yüksek olması şeklinde açıklanabilir. Şiddet çağrışımı ifadelerin çoğunlukla aşk, sevdâ konulu türkülerde olması, yas, gurbet konulu türkülerde azınlıkta kalması, uzun hava türkülerinde şiddet çağrışımı ifadelerine daha az rastlanılmasının diğer bir gerekçesi olabilir.

Araştırmada, şiddet çağrışımlı ifadeler içeren türküler notasyonda yazan bilgiler esas alınarak bölgesel olarak ayrılmış ve bu bölgeler sayısal veriler ile açıklanmıştır. Sözlerinde şiddet çağrışımlı ifadeler içeren halk ezgilerinin Türkiye sınırları içerisinde en yoğunlukta bulunduğu bölge %19 ile İç Anadolu bölgesi olmuştur. Bunu takiben %18'lik bir değer ile Doğu Anadolu bölgesi yer almaktadır. Karadeniz bölgesi ise %14 ile diğer iki bölgeyi takip etmektedir. Daha sonra %9 ile Akdeniz ve Güney Doğu Anadolu bölgesi, %8 ile Ege bölgesi, %6 ile Marmara bölgesi, %1 ile Orta Anadolu bölgesi gelmektedir. Şiddet çağrışımlı ifadeler içeren halk ezgilerinin bölgesel dağılım sırasına bakıldığında bu durumun Türkiye'nin ile hemen hemen aynı orantıda seyrettiği sonucuna varılır. Ayrıca %18'lik bir değer ile diğer bölgelerde bulunan (Selanik, Kıbrıs, Kosova bölgesi, Üsküp bölgesi, Rumeli bölgesi, Bulgaristan bölgesi, Irak bölgesi, Kerkük bölgesi, Trakya, Azerbaycan) halk ezgilerinin de sözlerinde şiddet çağrışımlı ifadeler rastlanmıştır. Böylece bir bölgedeki yaşam alanı ne kadar geniş olursa o bölgedeki yaşam faaliyetlerinin de bir o kadar fazla olacağı varsayılarak, bunun yanı sıra halk ezgilerinin de sayıca fazla olması ve buna paralel olarak bireyler arası şiddete eğilim oranının da daha yüksek olacağı, bu durumun da türkü sözlerine yansıdığı düşünülmektedir.

Araştırmada, TRT halk müziği repertuarında yer alan şiddet çağrışımlı ifadeler şiddet boyutu açısından incelendiğinde; en yüksek oranda psikolojik şiddet olduğu, onun ardından fiziksel şiddetin geldiği saptanmıştır. Bu iki şiddet boyutunu takip eden diğer şiddet boyutlarının bireysel şiddet ve en düşük boyutta toplumsal şiddet olduğu tespit edilmiştir. Şiddet unsurunun, insan anatomisinin sadece fizyolojik açıdan değerlendirilmediği, hem fiziksel hem de psikolojik bir bütün olarak ele alındığı zamanki haliyle bireyi sadece fiziki olarak değil, psikolojik yönüyle de tesir altına almış olduğu görülür. Yani türkülerde şiddet çağrışımlı ifadelerin sadece fiziksel değil psikolojik bir unsur olarak ele alınabileceği söylenebilir. Yapılan araştırmalar kapsamında Avrupa'daki işyerlerinde psikolojik şiddetin fiziksel şiddetten daha yaygın olduğunu görülmektedir (Di Martino vd., 2003:44-45). Fiziksel şiddet ise en çok saptanan ve gözlenen şiddet türü olup bu çalışmada da psikolojik şiddetten sonra yerini aldığı görülür (Polat, 2017:25). Bu durumda, türkü sözlerinde bulunan psikolojik ve fiziksel şiddet boyutlarının yüksek oranda tespit edilmesinin nedeni olarak, şiddet boyutlarının yoğunluk oranlarına bağlı bir şekilde değişmesi gösterilebilir.

Ayrıca TRT halk müziği repertuarında yer alan şiddet çağrışımlı ifadeler içeren türkülerde yoğun olarak “yanmak”, “vurmak” ve “ölmek” kelimelerinin kullanıldığı saptanmış, yüzdeler oranlarının, kullanım sıklığına göre; yanmak %32, vurmak %24, ölmek %23, ağlamak %8, kan akıtmak %5, kesmek %5, yaralamak %3 olduğu tespit edilmiştir. Bu kelimelerin de çoğunlukla “fiziksel şiddet ile psikolojik şiddet” boyutlarını kapsadığı sonucu elde edilmiştir. Repertuar numarası 2461 olan “Aliverin Dabancamı Doldurem” türküsünün sözleri incelendiğinde /...*aliverin dabancamı doldurem, doldurem de düşmanları öldürem, öldürem öldürem aman aman*, %23'lük değer ile sık kullanılan şiddet sözlerinden “öldürmek” kelimesinin kullanıldığı ve %31 ile oldukça yüksek yüzdeler dilime sahip olan fiziksel şiddet boyutuna girdiği görülür. “Bahçelerde altın top” türküsünün sözleri incelendiğinde /...*mendil oldum dür beni, işte geldim gör beni, istemezsen görmeye, al silahı vur beni*.../ %24'lük değer ile sık kullanılan şiddet sözlerinden “vurmak” kelimesinin kullanıldığı ve yine fiziksel şiddet boyutuna girdiği görülür. “Bahçalarda mor meni” türküsünün sözleri incelendiğinde /...*ben sana yandım gelin, yanağı allı gelin, Gaziantep yolunda, öldürdün beni gelin*.../ %23'lük değer ile sık kullanılan şiddet sözlerinden “öldürmek” kelimesinin, %32'lik değer ile de “yanmak” kelimesinin kullanıldığı ve bu iki kelimenin türkü içerisinde, %37 ile son derece yüksek yüzdeler dilime sahip olan psikolojik şiddet boyutu kapsamına girdiği görülür. “Aç kapıyı ben geldim” türküsünün sözleri incelendiğinde /...*aç kapıyı ben geldim avanım, safa geldin hoş geldin öliyorum, elediyor elediyor, o yar beni delediyor, ela da gözler külediyor*.../ “ölmek, del etmek, kül etmek” kelimelerinin kullanıldığı ve bu kelimelerin ise %22'lik bireysel şiddet boyutuna girdiği görülür. “Adem gardaş dedim geldim yanına”, “Afiyon'un ortasında galesi var” ve “Ah bir ateş ver” adlı türkülerin sözlerinde geçen “vurmak” kelimesi iki farklı şiddet boyutunu işaret etmektedir. İlk iki türküde geçen “vurmak” kelimesi fiziksel şiddeti, “Ah bir ateş ver” türküsünde geçen “vurmak” kelimesi ise psikolojik şiddeti çağrıştırmaktadır. Benzer bir şekilde “Akşam olur karanlığa kalırsın” ve “Bağdat ellerinden gelen durnalar” adlı türkülerin sözlerinde geçen “ölmek” kelimesi ise yine iki farklı şiddet boyutunu vurgulamaktadır. İlk türküde geçen “ölmek” kelimesi psikolojik şiddet boyutuna girerken, “Bağdat ellerinden gelen durnalar” türküsünde geçen

“ölmek” kelimesi ise fiziksel şiddet boyutuna girmektedir. Araştırma kapsamında incelenen bu ve benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. Aynı kelimelerin birbirinden bağımsız türkülerde farklı şiddet boyutları kapsamına girmesi, türkülerin ifade etmiş olduğu genel anlamlara odaklanılarak uygun şiddet boyutları altında analiz edilmesi şeklinde açıklanabilir.

Bu çalışmanın türkü sözlerinin insanlar üzerindeki etkilerini saptamaya yönelik olmadığını, sadece sayısal verilerle türkülerde şiddet çağrışımlı ifadeleri tespit etmeye yönelik bir çalışma olduğunu, herhangi bir psikolojik çözümleme amacına sahip olmadığını tekrar vurgulamak gerekir. Nitekim şarkıların, türkülerin insanlar üzerindeki etkilerini saptamaya yönelik bir çalışma ancak psikoloji alanında uzman kişilerin de katılımıyla gerçekleşecek interdisipliner bir çalışma olabilir. Bu doğrultuda bu çalışmadan feyz alanlara, gözlem ve ankete dayalı şekilde yürütülecek, türkülerin dinlenme sıklığı, dinleyenlerin şiddet tutumları kapsamında bir çalışma önerilebilir.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers: Birinci yazar /First author %40 İkinci yazar/Second author %30 üçüncü Yazar/Third author %30

2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).

Kaynakça

- Açar, Y. & Y. Şen. (2014). TRT Türk halk müziği repertuarında bulunan kına türkülerinin makam dizileri yönünden analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (7), 421-460.
- Anderson, Craig A., Carnagey L. N. & J.Eubanks (2003). Exposure tu violent media: The effects of songs with violent lyrics on aggressive thouhts and feelings. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 84(5), 960-971. Doi: 10.1037/0022-3514.84.5.960
- Avcı, R. & Güçray, S. S. (2013). Ebeveynler arası çatışma, akran ve medya etkileri ile ergenlerdeki şiddet davranışı arasındaki ilişkiler: şiddete yönelik tutumların aracı rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 1995-2015. Doi: 10.12738/Estp.2013.4.1950
- Canbay, A. & Nacakcı, Z. (2015). Toplumda şiddete karşı müziksel tavır. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Special Issue 3), 278-286.
- Cengil, M. (2017). *İslâm ve kadın*. 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi. 21-22 Nisan 2017, Wellborn Luxury Hotel Başiskele, 96-101.
- Çevik, C., Kahveci, G., Sönmez, S., Öztürk, N., Karaçan, E., Aktaş, U., Durmuş, A., Zeybek, M., Barış, E., Kılıç, S., Oktav, H., Çakıcı, E. & Deniz, B. (2017). *Kredi ve yurtlar kurumunda kalan öğrencilerde toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet ilişkisi*. 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları Ve Toplumsal Algı Kongresi. 21-22 Nisan 2017, Wellborn Luxury Hotel, S.121-122.
- Di Martino, V., Hoel, H. & Cooper, C. L. (2003). Preventing violence and harassment in the workplace. *European Foundation For The Improvement Of Living And Working Conditions*.
- Doğan, İ. (2004). *Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ertürk, D. Y. & Gül, A. A. (2006). *Çocuğunuzu televizyona teslim etmeyin*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Güneri, F.Y. (1996). *Ailede kadına yönelik şiddet, evdeki terör, kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- Göher, F. (2008). *Şarkı sözlerindeki ‘şiddet’li sorunlar*. 3. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu, Gazi Üniversitesi.
- Güneş, A. (2006). *Okulda şiddetli ağrı var*. Ankara: Tutku Yayıncılık.

- İpek, C. (2007). *Okullarda şiddet bağlamında ilköğretim programına konan medya okur-yazarlığı dersi, Adem Solak (Ed.), okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu*, içinde (ss. 235 – 262) Ankara: Hegem Yayınları.
- İnam, A. (2015). *Şiddeti anlamak*. [Http://Mimoza.Marmara.Edu.Tr/~Avni/Dersbelgeligi/Kunduz/Siddet/Ahmetinam.Htm](http://Mimoza.Marmara.Edu.Tr/~Avni/Dersbelgeligi/Kunduz/Siddet/Ahmetinam.Htm), Erş. 07.05.2015.
- Kadioğlu, M., Cangöl, E., Cangöl, S. & Şahin, N. H. (2017). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk döneminde yaşanan ihmal ya da istismarın kadına yönelik şiddet eğilimine etkisi*. 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi. 21-22 Nisan 2017, Wellborn Luxury Hotel, S.139-140.
- Kalaycı Kırlioğlu, H. İ., M. Kırlioğlu, B. Akpınar, D. Şenel & R. Demirel (2016). *Şarkılarda kadına yönelik şiddetin izleri: niteliksel bir çalışma*. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (8), 6-30.
- Kebapçı, A. R. (2001). *Televizyon ana haber bültenlerinde şiddet olgusu* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırık, A. M. (2017). *Viral reklamlarda şiddetin sunumu*. 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları Ve Toplumsal Algı Kongresi. 21-22 Nisan 2017, Wellborn Luxury Hotel Başiskele- Kocaeli, S.92-93.
- Mcferran, K. S. & Wöfl, A. (2015). Music, violence and music therapy with young people in schools: a position paper, *Voices Home*, 15(2), [\(Pdf\) Music, Violence And Music Therapy With Young People In Schools: A Position Paper \(Researchgate.Net\)](#), Erişim Tarihi: 30.12.2020.
- Öztürk, A. B. (2014). *Erkeklik ve kadına yönelik aile içi şiddet: Eşine şiddet uygulayan erkekler*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öğülmüş, S. (2006). Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. *Eğitime Bakış*, 2(7), 16-24.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: Der Yayınları.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Schwartz, K. D. & Fouts, G. T. (2003). Music preferences, personality style and developmental issues of adolescents. *Journal Of Youth And Adolescence*, 32(3), 205-213.
- Serarslan, M. (2007). Sinema öldürüyor televizyon diriltiyor: Türk sinemasının ve tv dizilerinin ağalık sistemini ve ağayı tanımlama biçimi. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(4), 17-27.
- Seza, C. (1972). *Estetik: Sanat ve güzelliğin simgesi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Taşal, B. & Vural, F. (2011). Şarkı sözlerinde şiddet ögesi: Aksaray ili ilköğretim ikinci kademe öğrencileriyle yapılan bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 251-259.
- Teo, T. (2014). *Encyclopedia of critical psychology*. Ed. Thomas Teo, Springer Science+ Business Media.
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ. M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer Yılmaz, N., & Hiçyılmaz Demirtaş, B. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik flört çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232.
- Tilavel, B. (2017). TRT Türk halk müziği repertuarında yer alan 23 ve 30 zamanlı türküler için Türk müziği usûl geleneği ışığında bir değerlendirme. *İstem*, (29), 199-216.
- Uluçay, T. (2012). *Müzik eğitiminin ortaöğretim öğrencilerinin şiddet eğilimlerine etkisi* [Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Uluçay, T. (2018). Lise öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin şiddet eğilimlerine etkisi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (41), 135-153. DOI: 10.32547/ataunigsed.450424
- Uysal, N. & Ünal Toprak, F. (2017). *Sağlık personelinin şiddete verdiği tepkiler*. 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi. 21-22 Nisan 2017, Wellborn Luxury Hotel, S.135-136.
- World Health Organization (2002). *The World health report: Reducing risks, promoting healthy life*. WHO Library Cataloguing in Publication Data. Erişim Linki: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42510/WHR_2002.pdf Erişim Tarihi: 07.12.2021.
- Yağışan, N. (2013). *Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi*. (Bu Çalışma 12-14 Eylül 2012 Tarihleri Arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Tarafından Düzenlenen 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Bildiri Olarak Sunulmuştur). 1(2), 2013 / Volume 1, Issue 2.
- Yeniçaktı Tufan, N. (2012). *Gazete haberlerinde kadına yönelik şiddet*. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, 27-28 Nisan (Cilt I, S. 244-247). Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Yüksel Kaptanoğlu, İ. & Çavlin, A. (2015). *Kadına yönelik şiddet yaygınlığı, Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Zillmann, D. (1996). *Sequential dependencies in emotional experience and behavior*. *Emotion: Interdisciplinary Perspectives*, 243-272.

İnternet tabanlı kaynaklar

- World Health Organization (Who), 2002, Erişim Adresi: <http://Apps.Who.Int/Iris/Bitstream/Handle/10665/42566/924156220x.Pdf;Jsessionid=314c1561e825cc07c459e53db285101a?Sequence=1>, Erişim Tarihi: 11.11.2020
- T.C. Resmi Gazete, (20 Mart 2012, Sayı: 28239) Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm> Erişim Tarihi: 07.07.2021.
- TRT Nota Arşivi, Erişim Adresi: https://www.notaarsivleri.com/eskisite/Turk_Halk_Muzigi.html Erişim Tarihi: 07.12.2020.

Extended Abstract

Introduction

Violence can be defined as all kinds of attitudes and behaviors that involve actions that result or are likely to result in physical, sexual, psychological, economic damage or suffering. The person who uses the violence is usually a member of their family or a familiar person. According to the report of the World Health Organization (2002), deaths caused by violence are in the first place in the world, every year around one million six hundred thousand people worldwide die due to violence, and many people also experience psychological and / or physical problems. If the violence is considered as an act of self and another person, the rate of deaths and injuries caused by violence reaches 32%. Considering that even the deaths and injuries due to traffic accidents fall behind the death and injury rates due to violence with a rate of 25%, the fact that violence is “a disaster for the world we live in” (Ulucay, 2012: 12). Four different theories are put forward on violence: the excitation theory, purification theory, anomie theory, and habituation theory.

This study focuses on the lyrics of folk songs with the assumption that the element of violence in folk songs that have been auricularly spread for centuries causes the society to adopt the concept of violence and can be a means to internalize all kinds of violence in our society. Violent words in folk songs were examined not only with a focus on the meaning of the word but also on the overall and general meaning of the folk songs. As a result of detailed investigations made in this context, it was determined that the violent words express different dimensions of violence in every song.

In this study, 6517 folk songs included in the TRT folk music repertoire were intently examined, and 1406 folk songs with an element of violence in their lyrics were found. All of the melodies researched constitute the TRT folk music general repertoire, and the 18% part of this percentage constitute the folk songs with an element of violence in the TRT folk music repertoire. Among the 6517 folk songs analyzed, it has been determined that the folk songs that contain violent elements have a considerable value to be 18%, and based on this situation, it can be said that the words of folk songs play an extremely active role in making the element of violence in order to make an inured action at the society level.

There has been no study examining violence in the lyrics of folk songs in TRT's folk music repertoire. This reveals the originality and importance of this study. It is thought that the study will contribute to the field of musicology.

Methodology

In this study which is based on the question “Are there any folk songs that contain violent elements in the lyrics of folk songs in the TRT repertoire?”, descriptive investigation method was used to determine the number of folk songs containing violence, their distribution according to their regions, and the density of expressions of violence. The research is descriptive as a type, and a general survey model as a model. The sampling of the study consists of 1406 folk songs that contain violent elements among 6517 folk songs in the TRT repertoire. The determined 1406 folk songs were categorized according to their distribution in the context of free rhythm tunes (*uzun hava*) and rhythmic tunes (*kırık hava*) distribution, regional distribution, distribution according to severity dimensions and words containing violence.

Results and Discussions

In the research, when the free rhythm tunes and rhythmic tunes distribution of the folk songs that contain violent elements in the TRT folk music repertoire were examined, it was seen that 1339 folk songs were rhythmic tunes and 67 folk songs were free rhythm tunes. The percentage of 1339 rhythmic tunes is 95%, and the percentage of 67 free rhythm tunes is 5%. It is noteworthy that rhythmic tunes containing violence is the majority with a value of 95%. Free rhythm tunes forms generally contain the subjects such as; mourning, absence from home, grief, sadness etc., and therefore it is thought that violent elements are less common in free rhythm tunes forms than rhythmic tunes forms.

In the study, violent folk songs in the TRT repertoire were divided into regions and these regions were explained with numerical data. Lyrics in the violence, which hosts the folk melodies of the intensity in the Central Anatolia region of Turkey's borders have been 19%. Central Anatolia Region is followed by the Eastern Anatolia Region with 18% and the Black Sea Region with 14%. Then the Mediterranean Region and South East Anatolia Region with 9%, the Aegean Region with 8%, the Marmara Region with 6% and the Central Anatolia Region with 1%. Considering the regional distribution of folk songs containing elements of violence, it is seen that Turkey's surface area is almost in the same proportion with the situation.

In the research, when the violence dimensions of the folk songs that contain violent elements in the TRT folk music repertoire are examined; it was determined that psychological violence was the highest with 37.41%, followed by physical violence with 33.64%. Following these two dimensions of violence, it was determined that the other dimensions of violence are 21.26% individual violence, 7.68% social violence, 3% sexual violence and 1% cultural violence. Finally, it has been determined that the most violent words used in folk songs in the TRT folk music repertoire are burning, dying, injuring, hitting, crying, shedding blood, cutting. It has been determined that these words often include the dimensions of physical violence and psychological violence.